

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ändrade regler i medborgarskapslagen SOU 2021:54

(Ju 2021/02593)

Innehåll

Sammanfattande synpunkter	2
Åtgärder för att begränsa förekomsten av statslöshet	3
Ett krav på hederligt levnadssätt i anmälningssärenden	4
Handläggande myndighet	5
Ändrad tidpunkt för förvärv av medborgarskap efter anmälan.....	5
Befrielse från svenskt medborgarskap	6
Personuppgiftsbehandling och sekretess.....	8
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen.....	10
Konsekvensanalys	10
Förslag till finansiering av förslagen.....	10
Bilaga	11

Sammanfattande synpunkter

Migrationsverket har fått tillfälle att yttra sig över slutbetänkandet Ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54). I slutbetänkandet föreslås införande av ett krav på frånvaro av allvarlig brottslighet i anmälningssärenden, att alla anmälningssärenden som prövas enligt lagen om svenskt medborgarskap ska prövas av Migrationsverket samt att tidpunkten av förvärv av medborgarskap efter anmälan sker på beslutdagen istället för anmälningdagen. Vidare föreslår utredningen införande av ett krav på samtycke från ett barn som fyllt 12 år till ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap för att en sådan ansökan ska kunna bifallas. Utredningen lägger även fram ett förslag om att ett beslut om befrielse av svenskt medborgarskap ska kunna återkallas om det fanns hinder mot bifall av en sådan ansökan vid tidpunkten för beslutet. De nya reglerna föreslås träda ikraft den 1 januari 2023.

Migrationsverket välkomnar utredningens förslag i de delar som avser kravet på hederligt levnadssätt, kravet på identitet samt ändring av tidpunkten av förvärv av svenskt medborgarskap i anmälningssärenden som prövas enligt lagen om svenskt medborgarskap. Myndigheten har tidigare påtalat behov av ändring av den nuvarande lagstiftningen i dessa delar. Samtidigt vill Migrationsverket lyfta att de föreslagna ändringarna innebär att prövningen av anmälningssärenden blir mer komplicerad och därmed mer tids- och resurskrävande.

Förslaget om att alla anmälningssärenden enligt lagen om svenskt medborgarskap ska prövas av samma myndighet innebär att anmälningar som idag prövas av Länsstyrelsen kommer framöver att lämnas in och prövas av Migrationsverket. Migrationsverket delar utredningens slutsats om att en ordning där alla anmälningssärenden prövas av en och samma myndighet är mer logisk och bidrar till en sammanhållen rättsbildning.

Migrationsverket välkomnar utredningens förslag om kravet på samtycke från barn som fyllt 12 år vid ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap samt införande av möjligheten för barn och vuxna att kunna få sitt svenska medborgarskap tillbaka.

När det gäller övergångsbestämmelser anser Migrationsverket att även de ärenden som kommit in till myndigheten men inte avgjorts vid tidpunkten för lagens ikraftträdande bör omfattas av kravet på frånvaro av allvarlig brottslighet och identitetskravet. Samma gäller för tidpunkten för förvärv av svenskt medborgarskap efter anmälan.

I vissa delar av utredningen efterfrågar Migrationsverket djupare analys och förtydliganden. Migrationsverket är en myndighet som gör omfattande satsningar för att transformera hela Migrationsverket till en digitaliserad myndighet. Möjligheten att utnyttja digitaliseringens fulla potential står i nära relation till hur regelverket är utformat. Ju mindre entydig lagstiftningen är desto större utrymme för bedömningar, vilket leder till att automatiseringen blir svårare eller nästan omöjlig. Bedömningar är svåra att

programmera, de förutsätter manuella åtgärder som är tidskrävande och kostsamma. Det är därför av vikt att lagstiftaren i det framtida lagstiftningsarbetet beaktar dessa frågor och utformar kraven i lagstiftningen så tydligt som möjligt i de fall det är möjligt. Detta är också av yttersta vikt för enhetlig tillämpning och transparens.

Åtgärder för att begränsa förekomsten av statslöshet

Utredningen presenterar ett förslag till ett automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap för statslösa barn som föds i Sverige, men väljer att inte föreslå detta.

Migrationsverket ställer sig positivt till förslag som syftar till att begränsa statslöshet, men delar utredningens bedömning att inte föreslå ett automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap för statslösa barn som föds i Sverige.

I utredningen redogörs exempelvis för att en bestämmelse om automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap för statslösa delvis skulle träffa fel grupp barn, en bedömning som Migrationsverket delar. Det hänvisas till att vissa länder kräver att föräldrarna registrerar ett barns födelse hos en behörig myndighet för att barnet ska anses medborgare i det landet från födelsen. Barnet är alltså formellt statslöst vid födseln. Om ett system med automatiskt förvärv införs skulle barnet bli svensk medborgare eftersom det vid födelsen är statslöst, trots att de kan förvärva medborgarskap genom anmälan eller registrering av födelsen i föräldrarnas hemland.¹

Utredningen nämner även en annan önskad effekt, som Migrationsverket instämmer i, nämligen att barn som har en förälder vars permanenta uppehållstillstånd är föremål för återkallelse kommer att förvärva svenskt medborgarskap automatiskt eftersom utredningen av statslöshet m.m. inte sätts på paus under den tid som förälderns uppehållstillstånd är under utredning.

Migrationsverket instämmer med utredningen att begreppet *automatiskt förvärv* är missvisande eftersom det är flera villkor som måste vara uppfyllda för att medborgarskap ska kunna förvärvas enligt förslaget. Det kan i vissa fall vara svårt att konstatera om dessa villkor är uppfyllda. Avgörande om barnet verkligen är statslöst eller inte kan inte göras utan utredning, och i vissa fall krävs samråd mellan Skatteverket och Migrationsverket, som först måste enas om en samsyn om detta. Vidare kommer det att finnas fall där man måste avgöra om föräldern verkligen har hemvist i Sverige.

Att avgöra om en förälder har permanent uppehållstillstånd ska normalt inte utgöra någon svårighet, men som utredningen är inne på kommer antagligen antalet föräldrar med tidsbegränsade uppehållstillstånd i Sverige att öka, och

---

¹ Jfr. uttalandena i prop. 1999/2000:147 s. 75 om att ett barns eventuella möjligheter att bli medborgare i ett annat land påverkar däremot inte bedömningen av om barnet skall anses vara statslöst.

möjligheten till det automatiska förvärvet av medborgarskap kommer på grund av de ändrade lagreglerna att inte vara lika stort som tidigare. Mot denna bakgrund instämmer Migrationsverket med utredningens slutsats om att ett sådant system inte bör införas.

Förslaget bygger på ett samarbete mellan Skatteverket och Migrationsverket i fråga om bland annat bedömning av barnets statslöshet. Utredningen lyfter att det kan finnas en risk att myndigheterna gör olika bedömningar i denna fråga och betonar behovet av samsyn när det gäller bedömningen av statslöshet. Migrationsverket anser att behovet av samarbete mellan myndigheterna bör regleras förslagsvis genom regleringsbrev, om förslaget genomförs.

Ett krav på hederligt levnadssätt i anmälningssärenden

Migrationsverket välkomnar utredningens förslag om att införa kravet på frånvaro av allvarlig brottslighet för förvärv av medborgarskap genom anmälan. Förslaget innebär att personer över 15 år inte får vara misstänkta eller dömda för allvarlig brottslighet (maximistraff på minst fyra år i straffskalan) eller bedömas utgöra ett hot mot rikets säkerhet för att förvärva medborgarskap genom anmälan. Även brottslighet i andra länder ska kunna beaktas i anmälningssärenden. Vidare föreslås att upprepad brottslighet under visa förutsättningar ska kunna leda till att en utlänning kan diskvalificeras från att förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan.

Enligt förslaget får inte heller den som bedöms utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet förvärva medborgarskap genom anmälan. Samma gäller för den som har varit verksam eller haft bestämmande inflytande över en organisation eller grupp vars verksamhet innefattar terrorhandlingar eller systematiska, omfattande och grova övergrepp på andra människor. Kravet på frånvaro av allvarlig brottslighet i anmälningssärenden ska omfatta både den som är skäligen misstänkt och den som är dömd för allvarlig brottslighet.

Utredningen föreslår att det är tillräckligt med ett konstaterande att personen är skäligen misstänkt eller dömd för allvarlig brottslighet för att svenskt medborgarskap inte ska ges genom anmälan. Det sker därmed ingen särskild prövning av villkoret. I de fall Säkerhetspolisen lämnat en erinran handläggs ärendet som ett säkerhetsärende av Migrationsverket som kan besluta om avslag. Även detta är positivt och helt i linje med myndighetens tidigare inställning i frågan.

Kravet på frånvaro av allvarlig brottslighet med mera som föreslås i lagen om svenskt medborgarskap ska inte omfatta statslösa som är födda i Sverige samt medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge som önskar förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan enligt 18 eller 19 §§ medborgarskapslagen eller deras barn i samband med en sådan anmälan.

Med beaktande av Sveriges internationella konventionsåtaganden efterfrågar Migrationsverket ett djupare resonemang kring att genom anmälningsförfarande kunna bevilja svenskt medborgarskap till statslösa

födda i Sverige eller nordiska medborgare som exempelvis kan bedömas utgöra ett allvarligt hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet.

Alla bestämmelser där det föreslås att det ska införas krav på frånvaro av allvarlig brottslighet med mera, ska kompletteras med ett krav på att det görs sannolikt att den uppgivna identiteten avseende dem som fyllt 15 år är riktig.

Migrationsverket delar utredningens uppfattning att förslaget rörande handläggning av anmälningsärenden kommer att resultera i att prövningen blir avsevärt omfattande jämfört med hur prövningen ser ut idag. De kraven som införs är dock tydligt formulerade, vilket underlättar tillämpningen. Dessa krav är inte heller främmande inom ramen för prövningen enligt lagen om svenskt medborgarskap, utan de finns idag i naturalisationsärenden. Myndigheten har därmed en gedigen erfarenhet och välutarbetade rutiner inom området.

Handläggande myndighet

Utredningen föreslår att anmälningsärenden som idag beslutas av länsstyrelserna (anmälningar från nordiska medborgare som prövas enligt 7, 8, 9, 18 och 19 §§ medborgarskapslagen) flyttas över till Migrationsverket. Det innebär att alla anmälningsärenden således ska prövas av Migrationsverket.

Migrationsverket instämmer i att en ordning där alla anmälningsärenden prövas av en och samma myndighet är mer logisk och bidrar till en sammanhållen rättsbildning. Att Migrationsverket framgent ska handlägga dessa ärenden framstår som både effektivt och ändamålsenligt.

Det ska dock betonas att myndigheten idag saknar erfarenhet av prövning enligt 18 och 19 §§ medborgarskapslagen, vilket innebär ett behov av att säkerställa att nödvändig kompetens finns. Det kan i sin tur komma att påverka handläggningstider, inte enbart när det gäller anmälningsärenden enligt 18 och 19 §§ medborgarskapslagen, utan handläggningstid i övrigt.

Migrationsverket vill även förtydliga att beslut om svenskt medborgarskap redan nu inte enbart fattas av medborgarskapsenheter placerade i Norrköping, utan prövningen enligt medborgarskapslagen sker även i Göteborg och Stockholm. Migrationsverket kan inte heller garantera att ärenden som prövas enligt 18 och 19 §§ medborgarskapslagen kommer att prövas av medborgarskapsenheterna i Norrköping.

Ändrad tidpunkt för förvärv av medborgarskap efter anmälan

Utredningen föreslår att prövningen av om villkoren för förvärv av medborgarskap genom anmälan är uppfyllda i medborgarskapslagen inte längre ska utgå från förhållandena vid anmälningsstillfället utan från förhållandena vid tidpunkten för beslutet i ärendet. Förvärv av svenskt medborgarskap ska i fortsättningen fastställas till beslutsdagen.

Migrationsverket välkomnar utredningens förslag. Att flytta tidpunkten från anmälningstillfället till provningstillfället innebär att Migrationsverkets provning innefattar alla omständigheter som är relevanta för förvärv av svenskt medborgarskap, även sådana som har tillkommit efter att anmälan om svenskt medborgarskap lämnats in.

Migrationsverket delar utredningens synpunkt rörande den påverkan som myndighetens handläggningstider kan få i samband med provning av anmälningsärenden. Myndigheten arbetar dock ständigt för att korta ner handläggningstider samt ta fram digitala lösningar för att effektivisera provningen. Det finns även interna rutiner som utarbetats i syfte att begränsa handläggningstidens påverkan när det gäller personer som inom kort ska fylla 18 år. Utifrån Migrationsverkets erfarenhet med provning av anmälningsärenden väger fördelarna med föreslagen ändring tyngre än de nackdelar som kan aktualiseras.

Det bör också betonas att den nya systematiken stämmer överens med principen att det är omständigheterna vid provningstillfället som är avgörande för beslutet, det vill säga den princip enligt vilken Migrationsverket, som huvudregeln, prövar ärenden i övrigt.

Befrielse från svenskt medborgarskap

Utredningen föreslår att krav ska införas om att barn som fyllt 12 år ska samtycka till ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap för att ansökan ska kunna bifallas. Vidare föreslås det att vid bedömningen av om en befrielse kan anses stå i strid med barnets bästa ska hänsyn tas till barns åsikter utifrån barnets ålder och mognad. Bedömningen i den delen omfattar alla barn och inte bara de som fyllt 12 år. Utredningen föreslår samtidigt att ett undantag från kravet på samtycke ska införas för barn som är varaktigt förhindrade att lämna samtycke på grund av sjukdom eller på grund av något annat liknande förhållande. Hindret bör vara av sådan omfattning och påverka barnet på sådant sätt att det inte går att förstå vad barnet vill och önskar. Hindret får inte vara övergående och bör kunna styrkas med läkarintyg.

Barnrättskommittén riktade 2015 kritik mot Sverige med anledning av olämplighetsrekvisitet 1 kap. 11 § utlänningslagen². I förarbetena till utlänningslagen anges som exempel att det kan vara olämpligt att höra ett litet barn eller om barnets psykiska hälsa talar mot att barnet hörs. I rekommendationen till Sverige uttryckte kommittén sin oro över att ett barn enligt utlänningslagen endast ska höras om det inte är olämpligt. Barnrättskommittén uppmanade därför Sverige att skyndsamt vidta rättsliga åtgärder för att ändra 1 kap 11 § i utlänningslagen, det vill säga att ta bort olämplighetkravet för att säkerställa att ett barn alltid får komma till tals vid beslut som påverkar barnet. Enligt Migrationsverket bör förslaget övervägas i ljuset av kommitténs uttalanden och rekommendationer, även om dessa endast rör utlänningslagen.

² FN:s kommitté för barnets rättigheter - Sammanfattande slutsatser och rekommendationer avseende Sveriges femte periodiska rapport, [1363938 \(barnombudsmannen.se\)](https://www.barnombudsmannen.se).

Bestämmelsen i medborgarskapslagen skulle kunna utformas på så sätt att det framgår att barn har rätt att få komma till tals i ärenden om svenskt medborgarskap med en hänvisning till artikel 12 i barnkonventionen, utan angivande av ålder eller uttryckliga begränsningar (olämplighetsrekvisit).

Artikel 12 i barnkonventionen innehåller ingen generell gräns från vilken ålder ett barn ska höras. Barns åsikter ska istället bedömas med hänsyn till barnets ålder och mognad. Barnet ska dock ha tillräcklig förståelse för att kunna bilda sig åsikter i frågan, men det är inte nödvändigt att barnet har utförlig kunskap om alla aspekter i frågan som påverkar barnet.³

Barnet har dock ingen skyldighet att komma till tals. Barnet kan alltså avgöra om han eller hon vill komma till tals eller inte och på vilket sätt – själv eller genom företrädare. För det fall barnet inte kan eller vill komma till tals bör samråd ske med barnets företrädare (förälder, ombud, advokat eller annan person exempelvis socialarbetare). Vilken metod som kommer att användas får Migrationsverket bedöma utifrån barnets särskilda situation, dvs. barnets individuella förutsättningar, men också utifrån ärendets beskaffenhet.

Migrationsverket efterfrågar vidare ett djupare resonemang kring lämpligheten att införa ett undantag från att låta vissa barn få komma till tals, även om det bara ska avse i de fall där barn är varaktigt förhindrade att lämna samtycke på grund av en sjukdom eller något annat liknande förhållande, särskilt med hänsyn till den kritik som Barnrättskommittén riktat mot Sverige på grund av ett liknande undantag som finns i lagstiftningen. Det är enligt Migrationsverket inte tillräckligt med hänvisning till att liknande bestämmelser redan finns idag. Det är oklart hur dessa barns rättigheter i så fall ska tillgodoses, om det kan ske på annat sätt eller varför ett läkarintyg anses tillräckligt för att styrka förekomsten av de omständigheter som faller under undantaget.

Migrationsverket bör även ges möjlighet att inhämta ett intyg från socialnämnden när det är fråga om befrielse från svenskt medborgarskap eller vid återkallande av en sådan befrielse. I sammanhanget vill Migrationsverket påpeka att det vore önskvärt att myndigheten ges möjlighet att inhämta yttrande från socialnämnden i fler fall än vad som görs idag, det vill säga inte enbart vid undantag från samtycke vid befrielse och återkallelse.

Det vore önskvärt med ett resonemang kring om det räcker med att Migrationsverket gör sannolikt att barnet utsätts eller har utsatts för påtryckningar. Det blir ofta svårt att styrka en sådan omständighet. Det gäller även för vuxna som Migrationsverket misstänker befinner sig i en liknande situation. I de fall myndigheten har att bedöma den verkliga

---

³ Hänvisning kan ske till FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 12 (2009) Barnets rätt att bli hörd.

orsaken bakom ett barns eller vuxen persons ansökan om befrielse eller återkallelse, det vill säga om den verkliga orsaken är att dölja att de riskerar att utsättas för könsstympning eller tvångsäktenskap, är det viktigt med tydlighet i fråga om nivån på beviskravet och vem som har bevisbördan. Den verkliga orsaken till att någon ansöker om befrielse eller återkallelse är normalt sett inte känt för Migrationsverket, utan det är nog mer vanligt förekommande att det finns en misstanke om att personen kan vara utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck och därmed utsatt för påtryckningar, men det kan inte ledas i bevis. Mot den bakgrunden finns ett behov av att kunna inhämta uppgifter från andra myndigheter.

Migrationsverket välkomnar utredningens förslag om att ett barn eller en vuxen i en sådan situation ska kunna återfå sitt svenska medborgarskap, men efterfrågar förtydligande kring om det är tillräckligt med att personen gör det sannolikt att en sådan situation ägt rum, särskilt mot bakgrund av hur beviskraven ser ut inom medborgarskapsprocessen.

Förslaget om att bestämmelsen om befrielse av medborgarskap även träffar vuxna och att det införs en bestämmelse om återkallelse i den delen är enligt Migrationsverket bra. Det är särskilt viktigt när det gäller vuxna med funktionsnedsättning. Deras mentala ålder kan vara någon annan än deras biologiska, varför de även som vuxna är en särskilt utsatt grupp. Även vid vuxen ålder finns risk att de gifts bort, utan att kanske förstå vad ett giftermål innebär.

Vidare välkomnar Migrationsverket förslaget om att en bestämmelse som anger att ett beslut om befrielse av medborgarskap inte får stå i strid med barnets bästa förs in i medborgarskapslagen.

Migrationsverket vill även påtala att den föreslagna lagändringen innebär moment som kräver visst mått av diskretionär prövning, vilket i sin tur kan komma att påverka möjligheten till att automatisera förfarandet.

Personuppgiftsbehandling och sekretess

Migrationsverket instämmer i utredningens slutsats att myndigheten genom utlänningsdatalagen har stöd för både den personuppgiftsbehandling som idag sker i medborgarskapsärenden och för den personuppgiftsbehandling som kommer att behövas om de föreslagna författningsändringarna genomförs.

Det är positivt att utredningen har tagit till sig Migrationsverkets hemställan om stöd i medborgarskapsförordningen för kontroll med Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten samt misstanke- och belastningsregistret.

Som utredningen redovisar kan det vara lämpligt att istället för misstanke- och belastningsregister ange Polismyndigheten. I övrigt är det av vikt att bestämmelsen ges en sådan utformning att Migrationsverket ges stöd för att lämna ut uppgifter till de aktuella myndigheterna för att en relevant kontroll ska kunna genomföras. Det vore vidare önskvärt med en utformning som är tydlig så att det inte finns hinder för Migrationsverket att inhämta relevant

information för vandelsprövningen även från andra källor. Vidare är det önskvärt att det kan klargöras, antingen i det fortsatta arbetet med utredningens förslag eller i lagstiftningsärendena avseende införandet av SIS-förordningarna och Ecris-TCN att Migrationsverket har stöd för att inhämta information från dessa system.

Det är positivt att utredningen även föreslår stöd för att Migrationsverket ska kunna lämna de uppgifter som krävs för kontroll i handläggningen av de nya reglerna i medborgarskapslagen.

Vad gäller de informationsutbyten som sker idag, och förutsätts fortsätta ske om utredningens förslag genomförs vill myndigheten anföra följande. Idag sker kontroll mot misstanke- och belastningsregister genom att Migrationsverket utnyttjar sin direktåtkomst och genomför en slagning direkt i registren. Polismyndigheten har utöver sin roll som registerförare inte någon uppgift i vandelsprövningen i medborgarskapsärenden. Migrationsverket uppfattar det som att Polismyndigheten har stöd för sin roll i författningarna kring misstanke- och belastningsregistren. Dessa författningar reglerar också sekretessen och föreskriver att uppgifter ska lämnas till de myndigheter som har rätt till utdrag, bland annat Migrationsverket. Mot den bakgrunden framstår utredningens resonemang om en ordning där Polismyndigheten genom att utnyttja sin direktåtkomst enligt 19 och 20 § utlänningsdatalagen hämtar uppgifter (namn, personnummer, medborgarskap) ur Migrationsverkets register för att därefter kontrollera om individen finns i misstanke- eller belastningsregistret som överdrivet komplicerad. Det är även oklart hur Polismyndigheten skulle känna till vilken individ de ska begära uppgifter om utan att redan ha fått uppgift om individens namn, personnummer och medborgarskap från Migrationsverket. Det är positivt att utredningen föreslår ett stöd för Migrationsverket att lämna de uppgifter till Polismyndigheten som krävs för att utdrag ur misstanke- och belastningsregistren ska kunna lämnas. Det framstår dock inte som självklart att något utlämnande av uppgifter till Polismyndigheten sker genom att Migrationsverket med utnyttjande av direktåtkomst genomför en sökning i misstanke- och belastningsregistren.

Vad gäller informationsutbytet med Säkerhetspolisen är utredningens resonemang övertygande. Migrationsverket instämmer i slutsatsen att det, i enlighet med det önskemål Migrationsverket har framfört i en hemställan, att det är önskvärt med en författningsbestämmelse som tydliggör att Migrationsverket får lämna de uppgifter till Säkerhetspolisen som krävs för att en kontroll ska kunna genomföras.

När det gäller informationsinhämtningen från Kronofogdemyndigheten instämmer Migrationsverket, på samma sätt som för Säkerhetspolisen, i att det är önskvärt med ett författningsstöd för att tydliggöra att Migrationsverket får lämna de uppgifter till Kronofogdemyndigheten som krävs för att en kontroll ska kunna genomföras. Vad gäller den information, uppgift om att en individ inte förekommer alternativt ett skuldutdrag, som lämnas från Kronofogdemyndigheten till Migrationsverket är det

Migrationsverkets bedömning att dessa uppgifter inte omfattas av sekretess hos Kronofogdemyndigheten. Någon särskild sekretessbrytande regel för Kronofogdemyndighetens utlämnande framstår därför inte som behövlig.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen

Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda ikraft den 1 januari 2023. Enligt förslagen ska de ärenden som inkommit till myndigheten före datum för ikraftträdande handläggas enligt nuvarande ordning. De föreslagna ändringarna kommer att tillämpas på anmälningssärenden och ärenden om befrielse från svenskt medborgarskap som inkommit efter 1 januari 2023. Möjligheten att återkalla beslut om befrielse ska inte tillämpas på beslut om befrielse som fattats innan detta datum.

Migrationsverket instämmer i utredningens slutsats rörande datum för när Migrationsverket ska överta ansvaret för prövning av alla anmälningssärenden. Däremot anser Migrationsverket att både kravet på hederligt levnadssätt, identitetskravet och ändring kring tidpunkten för förvärv av medborgarskap i anmälningssärenden bör vid ikraftträdande omfatta även de ärenden som vid denna tidpunkt funnits på myndigheten. Utifrån den erfarenhet som myndigheten har när det gäller anmälningssärenden är det önskvärt att Migrationsverket även i dessa ärenden kan fatta beslut om att inte bevilja svenskt medborgarskap för personer som inte uppfyller kravet på frånvaro av allvarlig brottslighet.

Konsekvensanalys

Förslag till finansiering av förslagen

Betänkandet utgår från att skillnaden i avgift mellan naturalisationsärenden och anmälningssärenden speglar skillnaden i komplexitet mellan dessa två ärendekategorier. Migrationsverket anser dock inte att det går att göra ett sådant antagande. Det finns inga ärenden Migrationsverket handlägger som är av så enkel beskaffenhet, och därmed har så pass hög produktivitet (antal avgjorda ärenden per årsarbetare) att kostnaden motsvarar 475 kronor per ärende.

Utredningen föreslår en höjning av avgiften för anmälningssärenden med 300 kronor till 475 kronor. Om avgiften ska spegla den faktiska kostnaden för att handlägga ett anmälningssärende skulle den behöva höjas väsentligt mer. Några närmare beräkningar kring exakta kostnaden per anmälningssärende har inte Migrationsverket men en mycket grov bedömning är att kostnaden är ca 60-70 % av den genomsnittliga kostnaden för alla medborgarskapsärenden. Det skulle innebära omkring 1000 kronor per ärende.

Med föreslagna ändringar kommer hanteringen av anmälningssärenden att ännu mer närma sig hanteringen av naturalisationsärenden, det vill säga blir med komplex, och därmed bedöms vara mer resurskrävande.

Migrationsverket bedömer att de föreslagna åtgärderna kommer att sänka produktiviteten i alla anmälningssärenden men främst i ärenden rörande personer över 15 år som omfattas av de nya kraven i kapitel 7. Betänkandet

utgår i sina kostnadsberäkningar från det antalet totala anmälningssärenden, uppskattat till 10 000 ärenden per år, och lägger en kostnadsökning motsvarande avgiftshöjningen på alla dessa ärenden. Endast ca 20 % av ärendena kommer emellertid att omfattas av de mer omfattande kraven. Bedömningen är att kostnaden för att hantera anmälningssärenden givet uppskattat antal kommer att öka med 4 miljoner kronor per år.

Kostnaden för att överta ärenden från länsstyrelserna beräknas också utifrån avgiften om 475 kronor. Även här bedömer dock Migrationsverket att kostnaden per ärende är för lågt satt. Produktiviteten i dessa ärenden torde inte skilja sig väsentligen från övriga anmälningssärenden givet de nya kraven. Det innebär i behov av antal årsarbetare en kostnad till omkring 4 miljoner per år.

Vissa utbildningsinsatser och andra förberedelser kommer att krävas, inte minst vad gäller övertagandet av ärenden från länsstyrelserna. Vi bedömer den kostnaden som en engångskostnad i form av resurser till ca 700 000 kronor.

Vad gäller kostnader kopplat till det automatiska förvärvet av medborgarskap gör Migrationsverket ingen annan bedömning än utredningen.

Myndigheten kan i nuläget inte bedöma hur den pågående digitala transformationen av myndigheten kan underlätta verkets möjlighet att hantera regeländringar. Myndigheten ser dock att de föreslagna regeländringarna innebär förändringar som kräver visst mått av diskretionär prövning där möjligheten till automatisering är begränsade.

Sammantaget bedömer Migrationsverket att de totala kostnaderna för införande av nya krav i anmälningssärenden, ändrad tidpunkt för när villkoren för förvärv ska vara uppfyllda och att alla anmälningssärenden ska flyttas över till Migrationsverket kommer uppgå till ca 8 miljoner per år och att denna kostnad jämt övriga kostnader behöver finansieras genom ökade anslag.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av rättsliga experten Anna Bartosiewicz. I den slutliga beredningen har även rättschefen Carl Bexelius deltagit.

Mikael Ribbenvik

Bilaga

Hemställan - Behov av lagändring när det gäller anmälningssärenden om svenskt medborgarskap (4.2.1-2017-128592)

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Behov av lagändring när det gäller anmälningsärenden om svenskt medborgarskap

Sammanfattning

Sedan lagändringen den 1 april 2015 i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap (MedbL) har antalet anmälningar om svenskt medborgarskap för barn och unga vuxna ökat markant. Det finns anledning att tro att personer ansöker om svenskt medborgarskap genom anmälan för att undvika utvisning på grund av att personen har fått sitt permanenta uppehållstillstånd (PUT) återkallat. Förutsättningarna för att förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan, PUT och hemvist i Sverige, ska vara uppfyllda den dagen anmälan kommer in till Migrationsverket. Om förutsättningarna är uppfyllda sker förvärvet från dagen anmälan kommer in. En person som har ett beslut om återkallelse av PUT som inte har vunnit laga kraft på anmälningsdagen har PUT och kan således beviljas svenskt medborgarskap så länge samma person även uppfyller hemvistvillkoret.

I dagsläget görs ingen vandelsprövning i anmälningsärenden, vilket görs i ärenden om svenskt medborgarskap genom ansökan. Migrationsverket har redan tidigare påpekat att det framstår som stötande för den allmänna rättskänslan att bevilja svenskt medborgarskap till personer som inte har haft och inte heller kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt.

Migrationsverket anser att det är angeläget att införa striktare regler när det gäller att förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. Förutsättningarna att undanta personer från striktare krav för svenskt medborgarskap har förändrats genom åren och lagstiftningen måste därför anpassas därefter. Migrationsverket föreslår därför att förvärvet om svenskt medborgarskap genom anmälan ska ske från beslutsdagen i stället för anmälningsdagen. Migrationsverket kan även tänka sig att införa ett krav på sannolik identitet vid beslutstillfället. Slutligen föreslås att det införs ett vandelsvillkor i anmälningsärenden.

Bakgrund

Svenskt medborgarskap kan förvärfvas på tre olika sätt, dels *automatiskt* (ipso jure, i kraft av själva lagen) när ett visst faktum inträffar (ett barns födelse), dels efter *anmälan* efter kontroll av om vissa formalia är uppfyllda och dels efter *ansökan* som underkastas en diskretionär prövning. I anmälnings- respektive ansökningsärenden måste Migrationsverket (eller domstolen) fatta ett beslut, men när förvärvet sker automatiskt behöver inget särskilt administrativt förfarande vidtas.¹

I anmälningsärenden om svenskt medborgarskap föreligger en absolut rätt att bli svensk medborgare om villkoren är uppfyllda. Det gör det inte om det gäller en *ansökan* om svenskt medborgarskap.²

Till skillnad från vad som gäller i ansökningsärenden sker förvärvet av svenskt medborgarskap i anmälningsärenden från dagen för anmälan och inte från beslutsdagen.³ Denna reglering återfanns redan i 1950 års medborgarskapslag. I förarbetena till 2001 års medborgarskapslag påpekar lagrådet *att oklarhet råder i det remitterade lagförslaget om ett förvärv av medborgarskap uppkommer genom eller efter en anmälan om detta. Nuvarande reglering innebär att det svenska medborgarskapet i anmälningsärenden förvärfvas genom anmälan och medborgarskapet gäller därför, sedan myndigheten fattat beslut om att anmälan medför förvärv av medborgarskap, från dagen för anmälan (jfr 2 a, 3, 4, 10 och 11 §§ MedbL⁴). Någon ändring i detta avseende är inte avsedd. Uttrycket ”förvärv genom anmälan” har därför valts i denna och övriga paragrafer som gäller anmälningsärenden.*⁵

Av MIG 2014:23 framgår att villkoren för svenskt medborgarskap ska vara uppfyllda vid anmälningstillfället.

Sedan medborgarskapslagändringen den 1 april 2015, när bland annat hemvistvillkoret i anmälningsärenden sänktes⁶, har antalet anmälningsärenden ökat markant. Till skillnad från 2014, när det kom in 2995 anmälningar⁷, har det 2015 kommit in 7963 anmälningar, 19482 anmälningar 2016 och 16765 anmälningar fram till den 11 oktober 2017.

¹ Sandesjö & Björk, Medborgarskapslagen med kommentarer – tredje upplagen, 2015, s 20 f

² Ibid. s 93

³ Wahlbäck & Nordström, Lagen om svenskt medborgarskap – Med förklarande anmärkningar, 1952, s 25 samt Sundberg, Förvärv och förlust av svenskt medborgarskap, 1953, s 25

⁴ Här avses 1950 års medborgarskapslag.

⁵ Prop. 1999/2000:147 s. 75

⁶ Kravet på hemvisttid i Sverige för barn som gör anmälan om svenskt medborgarskap sänktes från 5 år till 3 år respektive från 3 år till 2 år för statslösa barn som inte är födda i Sverige.

⁷ Här avses anmälningar enl. 6, 7 och 8 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

I och med ökningen har det uppstått flera fall av icke önskvärda konsekvenser. Bland annat har Migrationsverket tvingats bifalla ärenden där sökanden har fått sitt PUT återkallat (beslutet om återkallelse har inte vunnit laga kraft när anmälan kommer in till Migrationsverket). Dessutom har antalet ärenden ökat, där personer med kriminell bakgrund beviljats svenskt medborgarskap, eftersom det inte finns något krav på ett hederligt levnadssätt i anmälningsärenden⁸. Nedan följer en redogörelse av nämnda konsekvenser.

Beslut om återkallelse av PUT i ärenden om anmälan om svenskt medborgarskap

Av tidigare redogörelse framgår att en anmälan om svenskt medborgarskap måste bifallas om personen uppfyller villkoren den dagen anmälan kommer in till Migrationsverket. Villkoren för att bli svensk medborgare genom anmälan enligt 6 – 9 §§ MedbL är att sökanden ska ha haft hemvist i Sverige en viss tid samt PUT.

Det är inte ovanligt att det finns ett öppet ärende om återkallelse av PUT när en anmälan om svenskt medborgarskap kommer in till Migrationsverket. Ett beslut om återkallelse av PUT gäller från det datum beslutet vinner laga kraft. Om ett beslut om återkallelse av PUT inte har vunnit laga kraft den dagen anmälan om svenskt medborgarskap kommer in till Migrationsverket ska således kravet på PUT anses uppfyllt.

I anmälningsärenden saknar det betydelse om villkoren inte är uppfyllda på beslutsdagen. Handläggaren kan således inte ändra utgången i anmälningsärendet genom att ”vänta in” ett eventuellt lagakraftvunnet beslut om återkallelse av PUT.

Sedan 2015 har det förekommit minst⁹ 31 ärenden där det funnits beslut om återkallelse av PUT som inte vunnit laga kraft när anmälan om svenskt medborgarskap kommit in till Migrationsverket. I vissa av ärendena är det uppenbart att sökanden har varit medveten om att en anmälan om svenskt medborgarskap kommer att stoppa en utvisning. Ett exempel är när en familj fått ett beslut om återkallelse av PUT dag X och lämnar in en anmälan om svenskt medborgarskap några dagar efter beslutet. Beslutet om återkallelse har inte vunnit laga kraft och sökanden uppfyller därför kravet på PUT och kan beviljas svenskt medborgarskap genom anmälan (hemvistvillkoret måste givetvis vara uppfyllt).

En svensk medborgare kan aldrig utvisas från Sverige vilket betyder att en familj med t.ex. fem medlemmar som egentligen har fått ett beslut om att

⁸ Jfr. 6 – 9 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

⁹ Det har lämnats synpunkter på att antalet ärenden är för lågt. Förklaringen har varit att man som handläggare bara har lagt upp ärenden om återkallelse av PUT på föräldrarna och inte på barnen i en familj. Det är omöjligt att plocka fram statistik på barn som det finns en medborgarskapsanmälan för vars föräldrar har ett öppet ärende om återkallelse av PUT. Siffran torde därmed vara låg.

lämna Sverige får stanna här på grund av att en i familjen har blivit svensk medborgare.

Nästan samtliga av de trettioen ärendena om återkallelse av PUT som har granskats har aktualiserats på grund av att familjen lämnat oriktiga uppgifter om sina identiteter. Det finns exempel på att familjer, som vid inresan till Sverige uppgett att de är syriska medborgare, egentligen är medborgare i Armenien.

När det gäller ansökan om svenskt medborgarskap enligt 11 § MedbL uppställs som krav att sökanden ska kunna styrka sin identitet. Ett sådant krav saknas i anmälningssärenden.

I förarbetena till 2001 års medborgarskapslag, prop. 1999/2000:147, diskuteras huruvida det borde ställas ett krav på styrkt identitet i anmälningssärenden. I propositionen föreslogs skilda bestämmelser för statslösa respektive utländska barn (skillnaden är inte relevant i sammanhanget). Från s. 38 och framåt i propositionen skrivs det om statslösa barn, eller åtminstone barn som blivit registrerade som statslösa när de kom till Sverige. Regeringen menar att ett statslöst barns förvärv av svenskt medborgarskap inte ska fördröjas av att föräldrarna lämnat oriktiga uppgifter om sin identitet när de kom till Sverige. De uppger vidare att identiteten för ett statslöst barn som tilldelats personuppgifter ska anses tillräckligt klarlagd även om det i något avseende skulle råda oklarhet i fråga om föräldrarnas identitet. Vidare sägs det att nyss nämnda även bör gälla i det fall den vid anmälningstidpunkten folkbokförda identiteten för barnet inte är densamma som uppgetts vid ankomsten till Sverige. Inte heller den omständigheten att föräldrarna under vistelsen i Sverige ändrar sina och barnets identitetsuppgifter bör således drabba barnet på sådant sätt att deras förvärv av svenskt medborgarskap fördröjs.

I propositionen nämns de problem som kan uppstå om det blir aktuellt att utvisa utländska föräldrar som fått PUT i Sverige i en oriktig identitet men som har ett barn som är svensk medborgare. I anslutning till diskussionen skriver Regeringen; I praktiken kommer det att handla om ett *ringa antal* (Migrationsverkets egen kursivering) fall och regeringen anser därför att nackdelen med denna effekt är liten jämfört med de fördelar som uppstår för de statslösa barnen när dessas medborgarskapsrättsliga ställning stärks. Det bör noteras att barnkonventionen medger att barn kan förvärva och tillerkännas rättigheter skilda från föräldrarnas rättigheter.¹⁰

I avsnittet¹¹ om anmälan för utländska barn hänvisas till det som sagts om identitetskravet gällande statslösa barn.¹² Avseende problematiken med att en utländsk förälder med ett barn som är svensk medborgare kan komma att utvisas skriver Regeringen: När det gäller barn med enbart utländskt medborgarskap kan dock konstateras att förslagets inverknings på

---

¹⁰ Prop. 1999/00: 147 s 40

¹¹ Ibid s 40 ff

¹² Ibid s 44

möjligheterna att utvisa någon av barnets föräldrar torde vara synnerligen begränsade med hänsyn till den starka anknytning till Sverige som ett barn med *så lång vistelsetid* (Migrationsverkets egen kursivering, vid förarbetsuttalandena var hemvistvillkoret 5 år för dessa barn) här normalt anses ha fått.¹³

Förslag till lagändring

Migrationsverket anser att det är stötande för rättskänslan att bevilja svenskt medborgarskap till personer som har fått beslut om återkallelse av PUT. Problematiken har givetvis alltid funnits, men idag förekommer dessa ärenden mer frekvent på grund av medborgarskapslagändringen 2015, när bland annat hemvistvillkoret sänktes. Situationen sedan ovanstående förarbetsuttalande har således ändrats.

Migrationsverket skulle därför vilja föreslå att MedbL ändras, så att förvärv av svenskt medborgarskap *sker från beslutdagen* i stället för på anmälningdagen när det gäller anmälningar om svenskt medborgarskap. Förslag på ändrad lydelse finns som bilaga till detta dokument.

En sådan ordning skulle medföra att hänsyn kunde tas till ej laga kraft vunna beslut om återkallelse av PUT. Handläggaren skulle kunna vänta in utgången i ett ärende om återkallelse av PUT innan han eller hon fattar beslut i anmälningärendet. Ytterligare en fördel med att ändra förvärvsdagen till dagen för beslut är att en person som ansöker för tidigt inte får avslag. Det är inte ovanligt att personen uppfyller hemvistvillkoret på beslutdagen, men inte när anmälan kommer in till Migrationsverket och anmälan måste därför avslås. Det förekommer även beslut om att inte pröva anmälan för barnet, eftersom föräldern som gjort anmälan inte hade ensam vårdnad dagen för anmälan, men vid beslutstillfället. Sökanden kanske överklagar Migrationsverkets beslut och domstolen går på verkets linje men hänvisar i domen till att sökanden inte är oförhindrad att lämna in en ny anmälan. Det är effektivt att kunna vänta in dagen för hemvisttid respektive en eventuell vårdnadsdom.

En nackdel med den föreslagna ordningen är de ärenden där sökanden skulle hinna fylla 18 respektive 21 år¹⁴ vid beslutstillfället och därför inte längre uppfyller åldersvillkoren för anmälan. Migrationsverket har redan en rutin för att dela ut ärenden på förtur till handläggarna när en persons kommande födelsedag kan komma att påverka personens möjlighet att beviljas svenskt medborgarskap.¹⁵ Även i de fall Migrationsverket skulle vila in utgången i ett ärende om återkallelse av PUT skulle ett barn kunna hinna fylla 18 år. Situationen skulle vara olycklig om ett barn hunnit fylla 18 år på beslutdagen i de fall Migrationsverkets utredning landade i att inte återkalla barnets PUT.

---

¹³ Prop. 1999/00: 147 s 43

¹⁴ 6 - 7 §§ MedbL kräver att man är under 18 år när anmälan ges in och 8 § MedbL föreskriver innan 21 år.

¹⁵ T.ex. barnansökningar enl. 11 § MedbL samt förvärv som biperson 13 § MedbL.

Migrationsverket anser att fördelarna med att ändra lagen, att förvärv av svenskt medborgarskap ska ske från beslutsdagen, är större än den nackdel som tas upp ovan. Givetvis ska ärenden där en framtida födelsedag kan påverka förvärvet av medborgarskap delas ut på förtur.

Att försöka hitta en lösning där villkoren för förvärv ska vara uppfyllda på anmälningdagen och samtidigt i huvudsak uppfyllda på beslutsdagen torde vara väldigt svår. En sådan ordning ”räddar” inte de personer som inte var 18 respektive 21 år på anmälningdagen, men som hunnit fylla år vid beslutsdagen.

Situationen att ett PUT inte återkallas fastän en familj har lämnat oriktiga uppgifter om sin identitet skulle mycket väl kunna inträffa. Ett alternativ är därför att även, förutom att ändra dagen för förvärv, införa ett krav på att identiteten i anmälningsärenden åtminstone ska vara sannolik *vid beslutstillfället*. Migrationsverket förordar inte ett villkor att identiteten ska vara styrkt, eftersom flera barn i princip aldrig skulle kunna bli svenska medborgare genom/efter anmälan (t.ex. somaliska barn¹⁶). Sannolikhetsbedömningen ska ha sin utgångspunkt i den bedömning som görs när det gäller undantaget från styrkt identitet som finns i 12 § 2 st. MedbL¹⁷, med undantag att barnet inte behöver ha bott här i åtta år och att identiteten ska vara sannolik på beslutsdagen.

Vandelsvillkor i anmälningsärenden

Av 11 § MedbL framgår att en utlänning kan beviljas svenskt medborgarskap efter ansökan om han eller hon har styrkt sin identitet, har fyllt arton år, har PUT i Sverige och hemvist här i landet samt har haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt.

Kravet på ett hederligt levnadssätt¹⁸ innebär bland annat att Migrationsverket begär in uppgifter från andra myndigheter för att kontrollera om personen som ansöker om svenskt medborgarskap har skulder eller har begått brott i Sverige. Att en person har begått brott utesluter inte att personen kan bli svensk medborgare, men utlänningen måste vänta en tid. Hur länge utlänningen måste vänta beror på vilket straff personen fått. Upprepad brottslighet ger längre karenstid. Ett fängelsestraff måste vara avtjänat, prövotiden i samband med en villkorlig frigivning ska ha gått ut och böter som personen dömts till ska vara betalda innan utlänningen kan bli svensk medborgare. En misstanke om brott kan ligga till grund för avslag.

¹⁶ Somalia saknar sedan januari 1991 behöriga myndigheter som kan utfärda legala dokument.

¹⁷ ”En sökande som inte kan styrka sin identitet enligt 11 § 1 får naturaliseras, endast om han eller hon sedan minst åtta år har hemvist här i landet och gör sannolikt att den uppgivna identiteten är riktig”.

¹⁸ För mer information om vandelsvillkoret se Sandesjö & Björk, Medborgarskapslagen med kommentarer – tredje upplagen, 2015, s 116 ff

I 13 § MedbL stadgas att det i ett beslut om naturalisation (beslut enligt 11 § MedbL) även ska bestämmas om sökandens ogifta barn under arton år förvärvar svenskt medborgarskap. Dessa personer benämns som så kallade *bipersoner*. Migrationsverket kontrollerar alla bipersoner över 15 år hos säkerhetspolisen samt i brotts- och misstankeregistret. Uppfyller bipersonen inte kravet på ett hederligt levnadssätt avslås föräldrarnas begäran att barnet ska omfattas av föräldrarnas förvärv av svenskt medborgarskap.

I 6-8 §§ MedbL finns bestämmelser om förvärv av svenskt medborgarskap genom anmälan för barn samt unga vuxna (18-21 år). Det uppställs inget vandelskrav på den som gör anmälan i anmälningsparagraferna till skillnad mot bestämmelsen i 11 § MedbL. En person över 15 år som har begått brott kan således bifallas svenskt medborgarskap i ett anmälningsärende, medan samma person hade fått avslag på sin ansökan enligt 11 § MedbL (om personen är över 18 år) alternativt avslag att omfattas av sin förälders beslut som biperson. I 9 § MedbL finns en bestämmelse om att återfå svenskt medborgarskap genom anmälan för vuxna som har förlorat eller befriats från sitt svenska medborgarskap. Inte heller här uppställs något krav på ett hederligt levnadssätt.

Migrationsverket har redan tidigare påpekat att det är stötande för den allmänna rättskänslan att bevilja svenskt medborgarskap till personer som inte har haft och inte heller kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt. Det var senast i somras som en handläggare/beslutsfattare på medborgarskapsenheten beviljade en person, som är misstänkt för grovt brott, svenskt medborgarskap enligt 7 § MedbL.

I prop. 1999/2000:147 på sidan 43 och framåt finns följande skrivet angående 8 § MedbL och vandelsvillkoret; *Statens invandrarverk anser att det bör införas ett vandelskrav för utländska medborgare som söker svenskt medborgarskap efter uppnådd myndighetsålder. Vandelskravet skall enligt Invandrarverket innebära att sökanden inte får ha dömts till fängelse. Invandrarverket motiverar sin synpunkt med att det framstår som stötande för den allmänna rättskänslan att meddela svenskt medborgarskap till den som dömts till ett fängelsestraff även om personen kommit till Sverige som barn.*

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att ge personer som kommit till Sverige som barn och vars vårdnadshavare inte medverkat till förvärv av svenskt medborgarskap en möjlighet att under en begränsad period, mellan arton och tjugo år¹⁹, själva anmäla önskemål om detta på i stort sett samma villkor som barn under arton år. Enligt regeringens uppfattning finns det inte skäl att införa ytterligare villkor utöver de föreslagna när det gäller dessa personer.

Sverige har skrivit under 1961 års FN-konvention om begränsning av statslöshet (SÖ 1961:12). Enligt konventionen ska en konventionsstat bevilja medborgarskap till en person som är född på statens territorium om

---

¹⁹ Sedan 1 april 2015 gäller mellan 18 och 21 år

personen annars skulle bli statslös. Medborgarskapet ska beviljas automatiskt eller efter ansökan. Sverige har valt att använda sig av ett anmälningförfarande²⁰. Anmälningförfarandet ska enligt konventionen finnas under en period som inte får börja senare än vid 18 års ålder och inte upphöra tidigare än vid en ålder av 21 år. I art. 1.2 i konventionen finns en uttömmande lista över vilka villkor för förvärv av medborgarskap som konventionsstaterna får ställa upp. Ett av villkoren är att personen inte har förklarats skyldig till brott mot statens säkerhet eller dömts till frihetsberövande påföljd i fem år eller längre. Sverige har inte valt att införa ett sådant villkor.

Migrationsverket anser att det finns skäl att införa ett vandelsvillkor i anmälningssärenden (7-9 §§ MedbL) om svenskt medborgarskap för personer som är 15 år²¹ eller äldre. Migrationsverket ser helst att vandelsvillkoret ska motsvara kravet i 11 § MedbL. När det gäller statslösa personer födda i Sverige, vilka har möjlighet att bli svenska medborgare genom en anmälan enligt 6 § MedbL, ska det enligt Migrationsverket i stället införas ett villkor att personen inte har förklarats skyldig till brott mot statens säkerhet eller dömts till frihetsberövande påföljd i fem år eller längre för att beviljas svenskt medborgarskap. I samma bestämmelse ska åldersgränsen ändras till 21 år för att uppfylla kraven enligt 1961 års FN-konvention om begränsning av statslöshet.

Förslag på ändrad lydelse i medborgarskapslagen finns som bilaga till detta dokument.

Avslutande synpunkter

Historiskt sett har förutsättningarna för att förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan gått från att ha varit relativt strikta till att öppna upp för fler personer att förvärva svenskt medborgarskap.²² Hemvistvillkoret har sänkts flera gånger och idag krävs som huvudregel att personen endast har bott i Sverige i tre år (samt PUT) för att kunna beviljas svenskt medborgarskap.²³

Tidigare har det varit personer, som kommit till Sverige i unga år och som har bott här en längre tid, som har kunnat bli svenska medborgare efter en prövning av de ”mildare” förutsättningarna i anmälningssärenden. Kanske har det funnits anledning att undanta dessa personer från kravet på ett hederligt levnadssätt samt kravet på styrkt identitet, eftersom det har handlat om barn som levt större delen av sitt unga liv i Sverige och därigenom integrerats på ett helt annat sätt än de personer som uppfyller

²⁰ 6 och 8 §§ MedbL

²¹ Jfr. 1 kap. 6 § brottsbalken ”För brott som någon begått innan han fyllt femton år får inte dömas till påföljd”.

²² Jfr. 3 § lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap som krävde att en utlänning, oavbrutet skulle ha sitt hemvist i Sverige från det att han eller hon fyllt 16 år och dessutom tidigare ha haft sitt hemvist här under sammanlagt fem år, för att kunna förvärva svenskt medborgarskap efter anmälan, om han fyllt 21 år men inte 23 år. Jfr. även tidigare lydelsen av 7 § MedbL som föreskrev 5 års hemvist som huvudregel.

²³ Jfr. 7 § MedbL.

förutsättningarna för förvärv genom anmälan idag. Idag kan en person som kommer hit som 14 åring, begår brott i Sverige, beviljas svenskt medborgarskap tre år senare. Migrationsverket anser därför att det är angeläget att införa striktare regler när det gäller att förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. Förutsättningarna att undanta personer från striktare krav för svenskt medborgarskap har förändrats genom åren och lagstiftningen måste därför anpassas därefter.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av rättsliga experten Helena Cidh. I ärendet har biträdande rättschef Carl Bexelius även deltagit.

Christina Werner

Bilaga

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap